

EL COL·LECCIONISME DE TEMÀTICA TERRASSENCA (109) METAL LÚRGICA 2, ABELLÓ 2, I PALOMA.

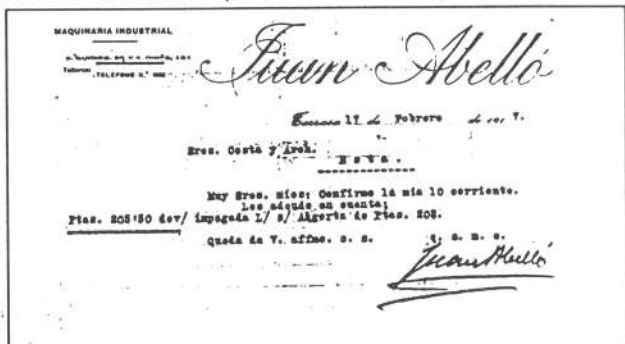
El suplement anterior, en què vam començar a estudiar la trajectòria dels Abelló serrallers i constructors de maquinària, l'acabàvem quan el 1913 els cosins Joan Abelló i Puig i Josep Abelló i Roca, fills respectivament dels germans Joan i Francesc Abelló i Bufí, decideixen separar-se. **Joan Abelló** marxarà de la societat i muntarà un taller propi al carrer d'en Prim, 52, el qual, al principi del 1917, traslladarà al carrer de Sant Quirze, 30. Encara que ell sigui l'únic titular del negoci, anirà nomenant apoderats: al final de 1917, la seva muller, Montserrat Boada i Llach; el 1918, Josep Comas i Figueras; i el 1920, el seu germà, Francesc Abelló i Puig. D'altra banda, l'altre cosí, Josep Abelló i Roca, fill del del mític tècnic Joan Abelló i Bufí, seguirà amb el taller del carrer de Baldrich, 101, amb la raó social **Josep Abelló i Cia.**, que canviarà, el febrer de 1916, per la d'**Abelló Germans**. Aquesta societat la formaran els tres germans Abelló Roca: la Ignàsia, en Josep i en Francesc.

En Francesc Abelló i Roca s'havia format durant dotze anys a la Banca Marçet. Era tenidor de llibres. Treballà també a Borràs i Bendranas i al taller de pedra artificial d'Antoni Panadés i Calaf, on, el 1913, fou nomenat apoderat i l'any següent ingressà com a soci. Amb posterioritat a Abelló Germans, serà també un dels socis del tint de Scherdel. Aquesta darrera etapa de Francesc Abelló la tractarem amb més detall quan estudiem aquest tint i el seu successor, Manufactura Auxiliar, SA.

En la seva joventut, Francesc Abelló milità en el catalanisme més radical. Junt amb els seus amics Antoni Badrinas, Martí Alegre i

d'altres, va protagonitzar una escisió de l'Agrupació Regionalista i va fundar l'Avenç Autonomista, grup que Abelló presidí el 1907. El seu nom és conegut avui dia a la nostra ciutat, però no pas com a industrial ni com a polític, sinó com a dibuixant i aquarellista. Aquesta faceta artística de Francesc Abelló va ser ja recollida per Joan Duch a *El arte plástico en Tarrasa* (1965). Francesc Abelló es va casar el 1903 amb Adela Sagristà i Rodó, una de les filles del popular sastre de la Fontvella i notori militant del Partit Republicà Centralista d'en Salmeron, Baldomer Sagristà i Rocabruna. Josep Abelló, l'altre germà i soci d'Abelló Germans, es casà el 1904 amb Carme Llach i Casanovas, una de les filles de Joan Llach i Humet, fabricant i soci fundador de l'Institut Industrial. La Ignàsia, tercera germana, sòcia d'Abelló Germans, era soltera.

El febrer de 1920, en què es compleix el centenari de la fundació del primer taller de serralleria per part de Francesc Abelló i Ribalta, es produeix al diari *El Dia* un enfrontament epistolar entre els cosins Abelló. Joan Abelló i Puig

PALOMA Y C.ª

Instituto de Fomento y Construcción
de Maquinaria Textil

SALICED. 061

Tarazona, Enero de 1922.

res. *Paloma y C.ª*

Muy Sr.ª: nuestra/

Nos complacemos en participar a Vd. que mediante escritura autorizada por el Ministerio de esta ciudad D. Jesús Salís de Escórrua, en 7 del actual y a efectos del 1.º corriente, se ha constituido una Compañía inscrita en el Registro Colectivo bajo la razón social de

PALOMA Y C.ª

que se ha hecho cargo y será continuadora de los negocios de la firma "JOSÉ PALOMA".

Son componentes de la nueva sociedad, D. José Paloma Puigmartí, D. Francisco Escursell Montané y D. Vicente Paloma Benedicto, de cuyos firmas estampados al final, le agradeceremos tome buena nota.

Seguro de que seguirá presidiéndome la misma confianza dispuesta a nuestro antecesor, nos ofrecemos de Vd. afmos. y attes. ss. ss.

PALOMA Y C.ª

Don José Paloma Puigmartí,

Paloma y C.ª

Don Francisco Escursell Montané,

Paloma y C.ª

Don Vicente Paloma Benedicto,

Paloma y C.ª

família Llach -la seva cunyada- i del seu sogre, el sastre Sagristà, que havien fet aportacions dineràries al negoci. Abans d'acabar el 1920, els germans Abelló pleguen i cedeixen el taller al seu director, **Josep Paloma** i Puigmartí, que el continuarà al seu nom i el traslladarà al carrer de Galileu, 261, on seguirà construint maquinària tèxtil, concretament, assortiments de cardes per a la llana, però també cardes de xapons per a les filatures de cotó, que l'any 1928 aconseguirà de fer amb materials espanyols i que esdevindran la producció bàsica del taller. Ja a la postguerra -el gener de 1942,- Josep Paloma es convertirà en **Paloma i Cia**. La societat estarà formada, a més de per Josep Paloma i Puigmartí, per Vicenç Paloma i Benedicto, i per Francesc Escursell i Montaner. Aquest darrer era fill del fabricant, Roc Escursell i Montori soci d'Escursell i Cia., notori carlí terrassenc, vicepresident de la Comunió Tradicionalista l'any 1907. Francesc Escursell, a diferència del seu pare, no va exercir càrrecs públics salvat dels d'associacions religioses com la Lliga Interparroquial de la Perseverància i el nomenament de regidor, el juny de 1935, per cobrir renúncies de regidors després dels fets d'octubre del 1934. Escursell renunciarà també al càrrec i serà substituït abans d'acabar l'any. La casa Paloma subsistirà fins al principi de la dècada dels setanta, en què la crisi ensorrarà paulatinament la majoria de fabricants de maquinària tèxtil locals. En el proper suplement seguirem la trajectòria de l'altre cosí Abelló i Puig i els seus continuadors fins al tancament

publica un gran anunci celebrant l'efemèride, tot atribuint al seu taller el fet de ser el continuador del taller de l'avi. El repliquen amb duresa els seus cosins que afirmen que són ells els continuadors d'aquell taller, i es produeix novament contrarèplica de Joan Abelló. Poc podien imaginar-se les dues branques de cosins que abans d'un any cap dels tallers seria governat per un Abelló. Els d'Abelló Germans cediran el negoci, i Joan Abelló i Puig morirà assassinat al principi de 1921. Efectivament, Abelló Germans arrossegà fortes pèrdues que comportaran un enfrontament entre Francesc Abelló i el seu germà, a més de patir els retrets de la

RAFAEL COMAS